

УДК 343.85:343.35 (477)

DOI 10.36919/3041-1149(Print).2.2024.102-109

В. В. Юсупов,*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістичного забезпечення та
судових експертиз навчально-наукового інституту № 2,
Національна академія внутрішніх справ
email: yusupov1vv@gmail.com***ORCID ID 0000-0001-5216-4144;****О. А. Семенюк,***слідчий слідчого управління
Головного управління Національної поліції
у Вінницькій області
email: ksushasemenuik@gmail.com***ORCID ID 0000-0001-9606-5965**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ СЛУЖБОВИМ РОЗКРАДАННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

У статті досліджено сучасні проблеми протидії службовим розкраданням, які вчиняються під час російсько-української війни. Аналіз даних офіційної статистики засвідчив низьку якість розслідування службових розкрадань в Україні. Висвітлено малодосліджені особливості використання окремих видів спеціальних знань на прикладі розслідування кримінального правопорушення, передбаченого статтею 191 Кримінального кодексу України. Визначено недоліки кримінального процесуального регулювання повноважень слідчого призначати ревізії у кримінальному провадженні. Розкрито основні положення виявлення, фіксації та вилучення комп'ютерних даних під час огляду й обшуку у процесі розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем. Запропоновано інноваційні підходи до призначення судових експертиз у кримінальних провадженнях, розпочатих за статтею 191 Кримінального кодексу України. Доведено переваги комбінованого використання спеціальних знань у виді призначення комплексних судових експертиз під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем, а саме: будівельно-технічних, дорожньо-технічних, оціночно-будівельних і товарознавчих експертиз.

Ключові слова: привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем, допит обізнаного свідка, ревізія, огляд, обшук, комп'ютерні дані, дендрологічна експертиза, комплексні експертизи.

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах воєнного стану вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 191 Кримінального кодексу України (далі – КК України), становить підвищену суспільну небезпеку, зокрема службові розкрадання посадовцями підрозділів логістики Збройних сил України. Коли на обороноздатність держави та забезпечення ЗСУ й інших військових формувань витрачаються значні кошти, нагальним постають питання, які стоять перед правоохоронними органами, щодо захисту фінансово-економічних інтересів держави та збереження військового майна, предметів озброєння тощо.

Як засвідчують дані офіційної статистики, у державі зберігається тенденція до низької якості розслідування службових розкрадань. Зокрема, відповідно до статистичних даних Офісу Генерального прокурора щодо діянь, передбачених ст. 191 КК України, 2020 року обліковано 11 160 кримінальних правопорушень, з них повідомлено про підозру – 5 676, що становить 50,8 %, закрито – 1 402, або 24,7 %; 2021 року обліковано 10 531 кримінальних правопорушень, з них повідомлено про підозру – 5 946 (56,5 %) закрито – 1 264 (21,3 %); 2022 року обліковано 6 284 кримінальних правопорушень, з них повідомлено про підозру – 3 017 (48,0 %), закрито – 541 (17,9 %); 2023 року обліковано 9 222 кримінальних правопорушень, з них повідомлено про підозру – 4 171 (45,2 %), закрито – 696 (7,5 %) (Report of the Prosecutor, 2023).

Це з урахуванням того, що за перший рік повномасштабної війни в Україні з'явилося 2 863 нових мільйонерів. Зокрема, доходи у розмірі понад 1 мільйона гривень 2022 року задекларували 12 374 особи, за рік війни кількість офіційних мільйонерів зросла на 16 % (Orliuk, 2024).

У таких умовах, враховуючи потужний рівень протидії розслідуванню службових розкрадань, вчинених посадовцями, важливого значення набуває своєчасне виявлення злочинної події, кваліфіковані її документування та реалізація оперативних матеріалів, швидке й об'єктивне розслідування. Для забезпечення доказування винуватості запідозрених осіб, науково-методичної допомоги органам досудового розслідування варто звернутися до розкриття окремих проблем протидії службовим розкраданням в умовах воєнного стану в Україні.

Метою статті є висвітлення актуальних питань протидії органами кримінальної юстиції вчиненню привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем в умовах воєнного стану в Україні. Для досягнення цієї мети автори поставили вирішити такі завдання: дослідити малодосліджені особливості використання окремих видів спеціальних знань на прикладі розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 191 КК України; розглянути нормативне регулювання такого засобу збирання доказів, як ревізії; розкрити основні положення виявлення, фіксації та вилучення комп'ютерних даних під час огляду й обшуку у кримінальному провадженні за ст. 191 КК України; запропонувати інноваційні підходи до призначення судових експертиз у досліджуваній категорії справ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання спеціальних знань у кримінальному провадженні характеризується формами, видами, суб'єктами. Не вдаючись до аналізу наукових підходів і дефініцій категоріального апарату щодо спеціальних знань у кримінальному процесі, зупинимось на одному їх виді, що є малодослідженим та не часто використовується під час досудового розслідування. Йдеться про такий вид процесуальної форми використання спеціальних знань, як допит обізнаного свідка.

У ч. 7 ст. 95 КПК України зазначено, що якщо особа, яка дає показання, висловила думку або висновок, що ґрунтується на спеціальних знаннях у розумінні статті 101 цього Кодексу, а суд не визнав їх недопустимими доказами в порядку, передбаченому частиною другою статті 89 цього Кодексу, інша сторона має право допитати особу згідно з правилами допиту експерта. Такі особи можуть вважатися обізнаними свідками.

Обізнаним свідком можна вважати особу, яка стала очевидцем досліджуваних судом обставин і з огляду на наявність спеціальних знань здатна не просто викласти відомі їй факти, а й зробити з них певні умовиводи, висновки чи дати кваліфіковану оцінку сприйнятим подіям або через виконання службових обов'язків отримала відомості, що мають значення для кримінального провадження. До таких осіб можуть бути віднесені, наприклад: лікар, який надав першу медичну допомогу потерпілому; поліцейський, який оглядав місце події; ревізори, бухгалтери, співробітники податкової, митної служб, інших контролюючих і наглядових органів, члени спеціальних комісій, які виявили порушення вимог нормативно-правових актів, відомості про які були внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань (Myroshnychenko, 2022, р. 23–24). Показання ревізорів, бухгалтерів, податківців, митників є особливим напрямом збирання інформації, отриманої з використанням спеціальних знань, у кримінальному провадженні про привласнення, розтрату майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем. Про подібні випадки можна мовити у контексті Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», а саме у випадках виявлення ревізором або аудитором порушень фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації вони повинні передавати правоохоронним органам матеріали ревізій, а також повідомляти про виявлені зловживання й порушення державним органам та органам, уповноваженим управляти державним майном.

Якщо свідок володіє спеціальними знаннями, що виходять за рамки звичайних знань, і ці знання допоможуть суду зрозуміти докази або встановити факти, він може давати показання як *обізнаний свідок* за умови, що суд вважає його показання допустимими й достовірними. Цінність показань обізнаного свідка полягає в тому, що завдяки наявним у нього спеціальним знанням отримані в результаті його допиту відомості можуть містити такі деталі досліджуваної події, які залишилися б непоміченими непрофесіоналом (Myroshnychenko, 2022, р. 25). Але процедура введення таких даних у кримінальне провадження можлива лише під час допиту

обізнаного свідка в суді. Тут діє правило, передбачене ч. 3 ст. 101 КПК України, відповідно до якого висновок повинен ґрунтуватися на відомостях, які експерт сприймав безпосередньо та ін.

Відповідно до кримінальних проваджень, розпочатих за ст. 191 КК України, до обізнаних осіб, яких у подальшому може виникнути можливість допитати у суді, належать ревізори, аудитори або інші особи, які перевіряли певний товар, досліджували надані послуги, вивчали документообіг підприємства тощо. Наприклад, влітку 2023 року стало відомо, що восени 2022 року Міністерство оборони уклало контракт із турецькою фірмою Vector avia hava araçları на постачання зимового одягу. Вартість була прийнятною як для зимового одягу. Куртки від турків йшли по 86 доларів за одну штуку. Ця фірма лише у жовтні-грудні 2022 року ввезла до України з Туреччини 233 тисячі курток на 20 мільйонів доларів і 202 тисячі штанів на 13 мільйонів доларів. Згідно з турецьким митним рахунком ціна одягу виявилася втричі менша ніж у документах Міністерства оборони України. Саме на це звернули увагу молдовські митники, коли вантажівки з формою перетинали кордон. Але з Туреччини насправді їхали не зимові, а літні куртки. Куртки у змінених документах перетворилися з «камуфляжних» на «зимові повітрязахисні», і на цьому перетворенні змінювалася ціна з 29 до 86 доларів за штуку. З цього приводу 23 серпня 2023 року відбулося засідання антикорупційного комітету при Верховній Раді України, під час якого обговорили закупівлю Міністерством оборони України зимової форми для ЗСУ, що здорожчала втричі під час доставки. У ході засідання глава слідчої комісії Верховної Ради України щодо фактів корупції Міноборони розповів про ймовірну схему, згідно з якою комплект одягу для ЗСУ завозили в Україну за вищою ціною, ніж та, що була до перетину кордону (Vaskiv & Zolbin, 2024). У цьому випадку працівники митниці Республіки Молдова, які вивчали товарно-супровідні документи та перевіряли куртки, які ввозилися в Україну, є обізнаними свідками. Щодо них з урахуванням процедури міжнародної правової допомоги (Розділ IX. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження КПК України) можна провести допит і використовувати їх показання у судовому процесі за рішенням суду.

Відповідно до положень КПК України сторона обвинувачення може здійснювати збирання доказів засобом щодо витребування й отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб *висновків ревізій та актів перевірок* (ч. 2 ст. 93 КПК України). Водночас нині слідчий позбавлений кримінальних процесуальних повноважень призначати проведення ревізій або аудиторську перевірку.

Свого часу існувала практика звернення слідчих з клопотанням, погодженим прокурором, до слідчого судді для призначення позапланової виїзної ревізії підприємства, установи, організації на певний період (зазвичай до одного місяця) із дорученням проведення такої перевірки територіальному підрозділу Державної аудиторської служби України (далі – ДАСУ). Але в одному з рішень Верховного Суду з приводу такого порядку дій сторони обвинувачення було зазначено, що «...прокурор та слідчий не мають повноважень призначати ревізії та перевірки, а КПК не передбачено право або обов'язок спеціаліста встановлювати дотримання або порушення окремих питань фінансово-господарської діяльності засобом щодо проведення перевірки з питань, які, відповідно до ч. 1, п. 1 ч. 5 ст. 69 КПК, можуть бути предметом експертного дослідження, зазначений доказ, отриманий унаслідок такої не передбаченої цим Кодексом перевірки чи ревізії, згідно з положеннями п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК, є недопустимим» (Court order, 2019).

На сьогодні слідчі у разі виникнення необхідності щодо перевірки фінансово-господарської діяльності підприємства звертаються із вмотивованою постановою (або листом) до ДАСУ щодо проведення ревізії. Орган ДАСУ вносить у графік проведення ревізій і перевірок це підприємство на певний часовий період і листом повідомляє про це органу досудового розслідування, який ініціював ревізію. Відповідно, такий порядок не сприяє об'єктивному та своєчасному проведенню процесуальних дій слідчого у кримінальному провадженні за ст. 191 КК України.

Наприклад, у кримінальному провадженні, розпочатому за ч. 3 ст. 191 КК України, ухвалою слідчого судді Вінницького міського суду було задоволено клопотання слідчого щодо проведення позапланової ревізії фінансово-господарської діяльності Департаменту будівництва, містобудування та архітектури Вінницької обласної державної адміністрації тривалістю 15 робочих днів, починаючи з 15.02.2018. Під час спрямування цієї ухвали до Державної фінансової інспекції у Вінницькій області на адресу слідчого підрозділу було надано відповідь про те, що у

лютому буде проведена планова ревізія Департаменту за попередні два роки, під час якої першочергово перевіриться правильність використання коштів на будівництво нового приміщення школи, про що додатково проінформують правоохоронний орган після завершення ревізії. Акт ревізії складено лише 23.05.2018 та згодом надіслано слідчому. Таке зволікання зі строками проведення перевірки фінансово-господарської діяльності сприяло приховуванню та знищенню винуватими у привласненні бюджетних коштів документів про свої неправомірні дії. Кримінальне провадження було закрито у зв'язку з відсутністю у діях посадових осіб Департаменту будівництва, містобудування та архітектури, депутатів районної ради й директора школи складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 191 КК України (Court order, 2016).

Тому потребують зміни до КПК України щодо можливості слідчого (прокурора) призначати позапланові виїзні ревізії у розпочатому кримінальному провадженні.

Нині розслідування будь-якого привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем не відбувається без дослідження комп'ютерних даних, огляду та вилучення комп'ютерної техніки, яка може входити до робочого місця керівника підприємства, бухгалтерії, матеріально-відповідальних осіб, окремих працівників тощо.

Ураховуючи особливості такого об'єкта вилучення, як комп'ютерна техніка, рекомендується такий порядок дій на місці огляду або обшуку у кримінальному провадженні про привласнення, розтрату майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем:

- 1) відсторонити від комп'ютера осіб, що працюють за ним чи перебувають біля нього, і не приймати від них допомоги в його огляді й тимчасовому вилученні;
- 2) зафіксувати місцезнаходження комп'ютера, його обладнання та не проводити будь-яких маніпуляцій з ними, якщо їх результат заздалегідь невідомий;
- 3) у разі наявності в приміщенні вибухових, їдких і токсичних речовин (матеріалів) вжити заходів щодо їх видалення з приміщення;
- 4) якщо комп'ютер увімкнений, то вжити заходів, щоб ніхто не вимкнув електропостачання і зафіксувати, яка програма працює;
- 5) за допомогою спеціаліста вимкнути комп'ютер і відключити від нього периферійні пристрої, попередньо зафіксувавши порядок їх з'єднання;
- 6) упакувати окремо кожний пристрій і з'єднувальні кабелі для безпечного транспортування (Zelenetsky, 1999, р. 6–7).

Водночас у слідчій практиці з цього приводу виникають суперечності, пов'язані з обґрунтованістю прийняття рішення щодо вилучення пристрою, на якому міститься електронна інформація, у зв'язку з неможливістю її копіювання без пошкодження чи знищення цього пристрою.

Проаналізуємо окремі положення чинного законодавства. Згідно з ч. 6 ст. 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»¹, копією документа на папері для електронного документа є візуальне подання електронного документа на папері, яке засвідчене відповідно до Вимог у сфері електронних довірчих послуг та Порядку перевірки дотримання вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.11.2018 № 992². Зазначений Порядок регламентує вимоги до надання кваліфікованої електронної довірчої послуги із створення, перевірки та підтвердження кваліфікованих електронних підписів чи печаток.

Слідчому з урахуванням конкретних обставин варто дотримуватися положень ч. 3 ст. 170 КПК України – арешт майна допускається з метою забезпечення збереження речових доказів. У разі потреби накладення арешту на вилучене майно у цьому випадку комп'ютерне та мережеве обладнання варто забезпечити дотриманням умов, визначених пп. 2, 3 ч. 3 ст. 132 «Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження» КПК України. Тобто у клопотанні до слідчого судді необхідно вказати об'єктивне обґрунтування такої потреби (накладення арешту) для досудового розслідування з метою забезпечення виконання завдань кримінального провадження. У питанні забезпечення схоронності електронного доказу варто

¹ Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 851-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2018-%D0%BF#Text>

² Про затвердження вимог у сфері електронних довірчих послуг та Порядку перевірки дотримання вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2018 р. № 992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2018-%D0%BF#Text>

керуватись правилом про те, що у результаті втручання в сутнісну складову електронного доказу для створення витягу чи компіляції наявної в ньому інформації такі докази можуть бути визнані судом недопустимими (Chernyakhovskiy & Yusupov, 2021, p. 26).

У кримінальному провадженні, розпочатому за ст. 191 КК України, можуть проводитися різні *судові експертизи*. Відповідно до проведеного О. А. Семенюк опитування 216 слідчих Національної поліції України, які спеціалізуються на розслідуванні злочинів у сфері господарської та службової діяльності з Вінницької, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Львівської, Одеської, Рівненської, Тернопільської, Чернівецької областей та м. Київ, з'ясовано, що під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем призначалися: судово-економічні (100,0 %); товарознавчі (93,5 %); будівельно-технічні й оціночно-будівельні (87,9 %); земельно-технічні й оціночно-земельні, експертизи з питань землеустрою (32,7 %); комп'ютерно-технічні (26,7 %), екологічні (5,2 %); дорожньо-технічні (2,6 %) та деякі інші судові експертизи. Наприклад, значна кількість кримінальних проваджень за ст. 191 КК України розпочинається щодо незаконного заволодіння посадовими особами лісництва лісодеревиною з подальшою реалізацією цього виду товару. У таких справах традиційними є одночасно з товарознавчими та трасологічними екологічні експертизи, які призначаються для встановлення істотності розміру заподіяної злочином шкоди. Так, предметом судової інженерно-екологічної експертизи під час дослідження шкоди внаслідок незаконного порубу дерев є фактичні дані про обставини проведення незаконного порубу дерев, кількість знищених дерев, їх середній діаметр, видовий склад із прив'язкою до території лісового фонду, період здійснення порубу дерев, особливості розташування дерев (у межах чи поза межами населеного пункту), ступінь пошкодження дерев (Makarenko, 2023, p. 253).

Водночас, як зазначає В. Коваленко, судова дендрологічна експертиза завдяки її комплексному характеру є перспективною для встановлення обставин учинення незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу (Kovalenko, 2023, p. 184–185). Тому цю експертизу можна призначати й під час розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем, вчиненому у лісовому господарстві щодо незаконних виробок лісу посадовими особами лісництва, лісозаготівельних організацій тощо. У цьому випадку слідчому варто визначитись, до якої установи (або експертів) надсилати матеріали для проведення судової дендрологічної експертизи.

Також перспективним у процесі розслідування кримінальних проваджень за ст. 191 КК України вбачається комплексне використання спеціальних знань у виді призначення судових експертиз із залученням фахівців різних експертних спеціальностей. Наприклад, у випадках розслідування фактів службових розкрадань під час будівництва доріг серед питань, які ставилися перед експертами, є питання відповідності вартості (обсягів) фактично виконаних робіт із будівництва (капітального ремонту) автомобільних шляхів державного, місцевого значення вартості (обсягам), визначеним проектно-кошторисною та/або первинною звітною документацією (акти форми № КБ-2в); вартість фактично виконаних робіт із будівництва об'єктів тощо. Дослідження питання відповідності виконаних будівельних робіт первинній звітній документації передбачає аналізування актів приймання виконаних будівельних робіт форми № КБ-2в, до яких включено роботи з улаштування дорожнього покриття та відомості щодо його конструктивних шарів (товщина шарів, тип асфальтобетонних сумішей тощо). Для визначення типу асфальтобетонних сумішей необхідно провести лабораторні дослідження фізико-механічних властивостей відібраних зразків дорожнього покриття у вигляді циліндричних або прямокутних кернів, що зі свого боку передбачає залучення сертифікованої лабораторії або проведення комплексної будівельно-технічної та дорожньо-технічної експертизи (Simonenko & Demuzenko, 2023, p. 338). Під час проведення комплексних досліджень для аналізу експертові мають бути надані копія технічного паспорту на об'єкт (вулиця, дорога, стоянка тощо), копія проекту будівництва на об'єкт (за наявності), акт обстеження пошкоджень і руйнувань об'єкта дорожньої інфраструктури (Pivnyov, 2023, p. 240–241).

Також будівельно-технічна експертиза може призначатися разом із товарознавчою експертизою для визначення, перевірки обсягів і вартості виконаних будівельних робіт, складеної первинної звітної документації з будівництва та їх відповідність проектно-кошторисній документації, вимогам нормативно-правових актів у галузі будівництва.

Висновки. Отже, досліджено окремі актуальні питання протидії службовим розкраданням в умовах воєнного стану в Україні. Встановлено, що допит обізнаного свідка у кримінальному провадженні за ст. 191 КК України – це такий допит у суді ревізора, аудитора, іншого спеціаліста, який безпосередньо аналізував фінансово-господарську діяльність певного підприємства, установи, організації. Нині потребують зміни до КПК України щодо можливості слідчого (прокурора) призначати позапланові виїзні ревізії у розпочатому кримінальному провадженні для забезпечення оперативності фіксування порушень фінансово-господарської діяльності підприємства.

У разі вилучення комп'ютерних даних і комп'ютерної техніки, відповідно до кримінального провадження за ст. 191 КК України, варто дотримуватися чіткого алгоритму дій (тактичний аспект) і документально правильно супроводжувати відповідну слідчу (розшукову) дію (процесуальний аспект).

Інноваційні підходи до судово-експертного супроводження розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем передбачають використання нових видів спеціальних знань, залучення більшої кількості фахівців – обізнаних осіб (наприклад, під час розслідування службових розкрадань лісодеревини, використання можливостей судової дендрологічної експертизи).

Визначено переваги комбінованого використання спеціальних знань у виді призначення комплексних судових експертиз у процесі розслідування привласнення, розтрата майна або заволодіння ним через зловживання службовим становищем, а саме: будівельно-технічних, дорожньо-технічних, оціночно-будівельних і товарознавчих експертиз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за період 2020–2023 років : статистика Офісу Генерального прокурора. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushehnyia-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>

2. Орлюк М. За перший рік повномасштабної війни в Україні з'явилося майже 3000 нових мільйонерів / Бізнес. Цензор.НЕТ. 20.02.2024. URL : <https://biz.censor.net/news/3474252/za-pershyyi-rik-povnomasshtabnoyi-viyiny-v-ukrayini-zyavilosya-mayije-3000-novyh-milyoneriv>

3. Мирошніченко Ю. М. Використання спеціальних знань під час судового розгляду кримінальних справ / за ред. проф. М. Г. Щербаковського. Харків : ХНУВС, 2022. 97 с.

4. Васків О., Золбін Д. Відбулось засідання комітету щодо закупівлі зимової форми для ЗСУ, яка під час доставки здорожчала втричі: деталі / Суспільні новини. 23.08.2023. URL : <https://suspihne.media/556979-skandal-iz-zakupivleu-zimovoi-formi-dla-zsu-v-minoboroni-rozkrili-detali/>

5. Постанова Верховного Суду від 17.09.2019 у справі № 243/2194/18. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/84449791>

6. Ухвала Вінницького міського суду Вінницької області від 05.02.2016 у справі № 127/929/16-к. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/55496390>

7. Осмотр компьютерных средств на месте происшествия : метод. рек. / отв. ред. проф. В. С. Зеленецкий. Харьков : НИИ ИПП АПрНУ, 1999. 10 с.

8. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22 трав. 2003 р. № 851-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2018-%D0%BF#Text>

9. Про затвердження вимог у сфері електронних довірчих послуг та Порядку перевірки дотримання вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг : постанова Кабінету Міністрів України від 7 листоп. 2018 р. № 992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2018-%D0%BF#Text>

10. Черняхівський Б. В., Юсупов В. В. Проведення обшуку під час розслідування несанкціонованого доступу до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури [Текст] : метод. рек. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 52 с.

11. Макаренко Н. Особливості проведення інженерно-екологічної експертизи при дослідженні істотності шкоди, заподіяної внаслідок незаконного порубу дерев. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності* : збірник матеріалів засідання № 6 постійно діючої Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 12 жовтня 2023 р. Кропивницький : ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2023. С. 252–257.

12. Коваленко В. Призначення судової дендрологічної експертизи під час розслідування незаконної порубки або незаконного перевезення, зберігання, збуту лісу. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики* : матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Харків, 10 лист. 2023 р. Харків : ННЦ «ІСЕ ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. С. 184–185.

13. Симоненко В., Демуженко І. Щодо застосування методик під час проведення будівельно-технічних експертиз. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики* : матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Харків, 10 лист. 2023 р. Харків : ННЦ «ІСЕ ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. С. 337–339.

14. Півнюв Є. До проблем методичного забезпечення судової дорожньо-технічної експертизи під час війни. *Актуальні питання судової експертизи та криміналістики* : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 19.05.2023. Харків : ННЦ «ІСЕ ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. С. 239–241.

REFERENCE

1. Report of the Prosecutor General's Office, (2023). About registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation for the period 2020–2023. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/prozareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> [in Ukrainian].

2. Orliuk, M. (2024). In the first year of the full-scale war, almost 3,000 new millionaires appeared in Ukraine / Business. Censor. NO. URL : https://biz.censor.net/news/3474252/za_pershyyi_rik_povnomasshtabnoyi_viyiny_v_ukrayini_zvyavlosya_mayije_3000_novyh_milyioneriv [in Ukrainian].

3. Myroshnychenko, Yu. M. (2022). Use of special knowledge during the trial of criminal cases, under the editorship Prof. M. G. Scherbakovsky. Kharkiv : KhNUVS. 97 p. [in Ukrainian].

4. Vaskiv, O., Zolbin, D., (2023). There was a meeting of the committee regarding the purchase of winter uniforms for the Armed Forces, which tripled in price during delivery: details / Social news. URL : <https://suspilne.media/556979-skandal-iz-zakupivleu-zimovoi-formi-dla-zsu-v-minoboroni-rozkrili-detali/> [in Ukrainian].

5. Resolution of the Supreme Court dated September 17, 2019 in case No. 243/2194/18. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/84449791> [in Ukrainian].

6. Decision of the Vinnytsia city-district court of the Vinnytsia region dated February 05, 2016 in case No. 127/929/16-k. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/55496390> [in Ukrainian].

7. Zelenetsky, V. S. (1999). Inspection of computer equipment at the scene of the incident : method. rec. Kharkiv, 10 p. [in Russian].

8. About electronic documents and electronic document flow (2003) : Law of Ukraine № 851-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

9. On the approval of requirements in the field of electronic trust services and the Procedure for checking compliance with the requirements of legislation in the field of electronic trust services (2018) : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/992-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

10. Chernyakhovskyi, B., Yusupov, V. (2021). Conducting a search during the investigation of unauthorized access to objects of critical information infrastructure : method. rec. Kyiv : National. Acad. Internal Affairs, 52 p. [in Ukrainian].

11. Makarenko, N. (2023). Peculiarities of carrying out an engineering and environmental examination when investigating the significance of damage caused by illegal cutting of trees. *Current issues of improving forensic and law enforcement activities* : coll. Maths meeting No. 6 is permanently active International science and practice conf. Kropyvnytskyi, October, 12, 2023. Kropyvnytskyi : TOV «Central Ukrainian Publishing House», p. 252–257 [in Ukrainian].

12. Kovalenko, V. (2023). Appointment of a forensic dendrological examination during the investigation of illegal felling or illegal transportation, storage, sale of forest. *Actual issues of forensic examination and criminology* : coll. Maths International science and practice conf. Kharkiv, November 10, 2023. Kharkiv : NSC “ISE named after Ex. Prof. M. S. Bocarius”, p. 184–185 [in Ukrainian].

13. Simonenko, V., Demuzenko, I. (2023). Regarding the application of methods during construction and technical examinations. *Actual issues of forensic examination and criminology* : coll. Maths International science and practice conf. Kharkiv, November 10, 2023. Kharkiv : NSC “ISE named after Ex. Prof. M. S. Bocarius”, p. 337–339 [in Ukrainian].

14. Pivnyov, E. (2023). To the problems of methodical provision of judicial road technical expertise during the war. *Actual issues of forensic examination and criminology* : coll. Maths International science and practice conf. Kharkiv, May 19, 2023. Kharkiv : NSC "ISE named after Ex. Prof. M. S. Bocarius", p. 239–241 [in Ukrainian].

V. V. Yusupov, O. A. Semenyuk. CURRENT ISSUES OF COMBATING OFFICE THEFT UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE

The article examines modern problems of combating official embezzlement committed during the Russian-Ukrainian war. The analysis of the official statistics showed the low quality of the investigation of official embezzlement in Ukraine. Little-studied features of the use of certain types of special knowledge are highlighted on the example of the investigation of a criminal offense provided for by Article 191 of the Criminal Code of Ukraine. The shortcomings of the criminal procedural regulation of the powers of the investigator to appoint audits in criminal proceedings have been identified. The main provisions of detection, fixation and extraction of computer data during inspection and search during the investigation of appropriation, waste of property or possession of it by abuse of official position are disclosed. Innovative approaches to the appointment of forensic experts in criminal proceedings initiated under Article 191 of the Criminal Code of Ukraine are proposed. The advantages of the combined use of special knowledge in the form of the appointment of complex forensic examinations during the investigation of appropriation, embezzlement of property or taking possession of it through abuse of official position, namely: construction-technical, road-technical, evaluation-construction and commodity studies, have been proven.

Key words: appropriation, waste of property or possession of it by abuse of official position, interrogation of a knowledgeable witness, revision, review, search, computer data, dendrological examination, comprehensive examinations.

Стаття надійшла до редакції 27 лютого 2024 року